

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่

หลังวิกฤตโควิด – 19

ผศ.ดร.เด่นศักดิ์ สุริยะ

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Received February 24, 2022, Revised March 18, 2022, Accepted March 15, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด – 19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษายุคใหม่ที่ทำให้โลก และผู้คนที่ต้องปรับตัวรับความเป็นจริง และชีวิตใหม่วิถีใหม่ หรือนิวนอร์มอล ปรากฏการณ์ของ โควิด-19 ที่ทำให้ นักเรียน/นักศึกษา ไม่ได้ไปเรียนเมื่อเด็กเรียนรู้อยู่ที่บ้าน สถาบันการศึกษา ควรใช้ความตระหนักรู้ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้ สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป บุคลากรทางการศึกษาไม่ได้มีหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องเน้นเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่นการยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงานให้มีคุณภาพ เพราะว่าคุณภาพการสอนของบุคลากรทางการศึกษาย่อมส่งผลดีต่อนักเรียน และเยาวชนของชาติ

ดังนั้นจำเป็นต้องปรับบทบาทบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบดั้งเดิมเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นคุณภาพพื้นฐานที่สำคัญของบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาการสอนเป็นภารกิจหลัก โดยเฉพาะการสอนอย่างมีคุณภาพ นั่นคือ บุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ จึงต้องมีความรับผิดชอบความเมตตากรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละโน้มนำทำการสอนอย่างมีคุณภาพ มีภาพลักษณ์ที่ดี สถาบันการศึกษาต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา แต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, การศึกษา, ความปกติใหม่

Education management model accepts the New normal After the Covid-19 Crisis

Abstract

This article aims to present a new normal post-COVID-19 education management model for educational institution administrators. A new era of education that makes the world and people have to adapt to reality and a new life, a new way or the New Normal phenomenon of Covid-19 that makes students / students not going to school when the child is learning at home educational institutions The awareness that arises from this situation should be used. Educational institutions must play a role that must change. Educational personnel are not only responsible for teaching; professional administrators have to focus on characteristics. Habits of process work, working with others, accepting others. And seeing the value of quality work because the teaching quality of educational personnel will have a positive effect on students. and youth of the nation

Therefore, it is necessary to adjust the role of educators in traditional ways as learning advocates. This is considered an important fundamental quality of educational personnel. And developing teaching is the main mission especially quality teaching, that is, professional educational personnel Therefore, there must be responsibility, kindness, kindness, diligence, and discipline. Sacrifice leads to quality teaching. Have a good image Educational institutions must not neglect to educate students/students/students. At each age to protect themselves from the epidemic

Keywords: management style, education, new normal

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นการระบาดทั่วโลก เริ่มต้นตั้งแต่ต้นปี 2563 และระบาดระลอกใหม่เดือนเมษายน 2564 โดยมีความรุนแรงมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน แนวโน้มของผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลได้ประกาศล็อกดาวน์ และกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งจัดหาวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้กับประชาชนอย่างครอบคลุม และทั่วถึง การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของทุกคนในทุก ๆ ด้าน และทำให้เกิดภาวะปกติแบบใหม่ หรือ นิวนอร์มอล (New Normal) จากการที่เราต้องหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คนการอยู่ในพื้นที่แออัด รวมถึงระมัดระวังการสัมผัสพื้นผิว หรือสิ่งของสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกับคนอื่น และเกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรคฯ เทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเข้ามาช่วยให้การทำงานหรือกิจกรรมให้เป็นไปได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีความสะดวกและรวดเร็วสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทุกที่ ในปี 2563 ประชาชนในจังหวัดสตูล ขอติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 33.0 (เปรียบเทียบ ปี 2562 กับ ปี 2563) หรือจำนวน 159 รายทั้งนี้การขอติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตของประชาชนที่เพิ่มขึ้นนั้นเพื่อรองรับอุปกรณ์เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในห้วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคฯ หรือห้วงเวลาที่ สถานการณ์ไม่ปกติ เช่น การลงทะเบียนฉีดวัคซีน การจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ (On-line) การอบรม/ประชุมผ่านระบบออนไลน์ การซื้อขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคอุบัติใหม่ เริ่มต้นระบาดครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ประเทศจีน สำหรับประเทศไทยพบผู้ป่วยรายแรกที่ได้รับการรักษาในประเทศ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 ได้แพร่ระบาดมาอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มความรุนแรงขึ้นปลายปี 2563 จนถึงปี 2564 ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันแบบใหม่ ที่เรียกว่า แบบ New normal

ความปกติใหม่ (New Normal)

ความปกติใหม่ (New Normal) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ประชาชนเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่เชื้อโรค ร้อยละ 98.4 โดยมีความเป็นห่วงคนในครอบครัวจะติดโรค กลัวตัวเองติดโรค กลัวว่าเมื่อออกนอกบ้านทำกิจกรรมต่าง ๆ จะมีความเสี่ยง ไม่ต้องการฉีดวัคซีน ร้อยละ 29.5 เหตุเพราะกลัวผลข้างเคียง ไม่เชื่อมั่นว่าจะ

สามารถป้องกันได้ (ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 (วัคซีน) : สำนักงานสถิติแห่งชาติ) โรงเรียนหยุดการเรียนการสอนที่โรงเรียน เปลี่ยนเป็นจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น On-line, On-hand และ On-demand เป็นต้น ถึงร้อยละ 95.7 หรือ 336 แห่ง จากโรงเรียนทั้งหมด 351 แห่ง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มมีการบริโภคที่บ้านมากขึ้น ร้อยละ 6.4 (ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2563 : สำนักงานสถิติแห่งชาติ) รวมถึงมีการปรับตัวเพื่อหลีกเลี่ยงเชื้อโรคโดยสวมหน้ากากอนามัย เพื่อไม่ให้รับเชื้อโรคไม่ว่าจะมีหรือไม่มีอาการไข้ และมีอาการ ไอ จาม มีน้ำมูก มีการล้างมือด้วยสบู่ก่อนและหลังปรุงอาหาร มีการพกแอลกอฮอล์เจล และความเข้าใจเกี่ยวกับการเว้นระยะห่าง ว่าเป็นลดระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่สาธารณะ

จากการที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาอย่างต่อเนื่องและมีความรุนแรงมากขึ้น จึงต้องมีมาตรการกำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมโรคให้เข้มงวดขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรคและเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมอย่างกว้างขวาง นอกจากปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่ต้องรับมือกับโรคอุบัติใหม่

และสถานการณ์การแพร่ระบาดแล้ว มาตรการการสร้างระยะห่างทางสังคม ปิดสถานที่ต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดการรวมกลุ่มกันของกลุ่มคน ทำให้เกิดการชะงักงันในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อาทิ ลูกจ้าง ต้องหยุดงานโดยไม่ได้รับเงินเดือน ถูกเลิกจ้าง รายได้ลดลง ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีหนี้สินเพิ่มขึ้น แรงงานนอกระบบหยุดประกอบอาชีพอิสระโดยไม่มีหลักประกันเพื่อชดเชยรายได้ยามว่างงาน และเจ็บป่วย เป็นต้น การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ครั้งนี้ จึงกระทบผู้ประกอบการ ผู้ค้าขายรายย่อย และลูกจ้างและแรงงานนอกระบบจำนวนมาก ทำให้เกิดการตกงานและขาดรายได้อย่างฉับพลัน ปัญหาเศรษฐกิจ รวมไปถึงระบบการศึกษาส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของทุกคนในทุก ๆ ด้าน และทำให้เกิดภาวะปกติแบบใหม่ หรือ นิวนอร์มอล (New Normal) จากการที่เราต้องหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คน การอยู่ในพื้นที่แออัด รวมถึงระมัดระวังการสัมผัสพื้นผิวหรือสิ่งของสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกับคนอื่น และเกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของเชื้อโรคเทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเข้ามาช่วยให้การทำงานหรือกิจกรรมให้เป็นไปได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีความสะดวกและรวดเร็วสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทุกที่

มจร

การบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New Normal)

ด้านการจัดการเรียนการสอน จากแนวคิดของโกล์บิช ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในความปกติใหม่ไว้อย่างน่าสนใจ คือ (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, วารสารศิลปการจัดการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2563)

1. การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% รูปแบบดังกล่าวเหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้ปกครองมีความพร้อมในการช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือสนับสนุนการเรียนเช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต
2. การเรียนในห้องเรียน เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากและมีพื้นที่มากพอให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing เพื่อรักษาระยะห่างและการดูแลสุขอนามัยของผู้เรียนได้อย่างเคร่งครัด
3. การเรียนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนจำนวนมากและไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาก่อน ควรแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อสลับวันกันมาเรียนทั้งนี้เพื่อให้วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้รวมทั้งสามารถดูแลสุขอนามัยของนักเรียนได้อย่างเข้มข้น เพื่อการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผล โดยโรงเรียนเลือกวิชาที่มีการปฏิบัติหรือต้องเรียนรู้ร่วมกันมาจัดการเรียนที่ห้องเรียน ในขณะที่วิชาอื่นให้จัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์

ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบวิถีใหม่ การประเมินจะถูกเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” นั่นคือการวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจ ไม่ใช่การตัดสิน (มารุต พัฒนาผล, 2563) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสถานการณ์โควิด – 19 โดยมีเนื้อหาทั้งในส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบปกติ และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน บทบาทในการเรียนของนักเรียนบทบาทในการสอนของครู การเรียนในชั้นเรียน (On – Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On – Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ การพัฒนาการเรียนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพโดยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับผู้สอนเสมือนหรือดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน

ด้านการพัฒนาครู สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำเสนอการปรับการศึกษายุค นิว นอร์มอล โดยเสนอแนวคิดในการปรับบทบาทครูและการพัฒนาครู ดังนี้

1. ปรับรูปแบบดั้งเดิมจากครูที่ผู้สอน (Teacher) ไปเป็นครูผู้สนับสนุนการเรียนรู้ หรือ Learning Facilitator โดยเชื่อว่าค่านิยมของการศึกษาไทย คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา

2. ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมครูให้ครูเปลี่ยนจากผู้สอน (Teacher) ไปเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ชักชวนให้เด็กได้เรียนรู้โดยมีแนวคิดที่สำคัญ 2 แนวคิดในการมุ่งเน้นการพัฒนาครู คือ

1) เปลี่ยนจากครูแบบเดิมเป็นครูที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ (Transform Teachers to New Normal in Education) อาทิ โครงการศูนย์กลางการพัฒนา STEM Facilitator เมืองเสเต็มศึกษา ฐานปฏิบัติการสำหรับฝึกแนวทางเสเต็มศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-People Partnership) ซึ่งจะเป็ต้นแบบในการขยายผลสู่ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูวิทย-คณิตทั่วประเทศ มีความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ตามแนวทางเสเต็มศึกษา และนักเรียนสามารถนำสมรรถนะด้านเสเต็มมาใช้เพื่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21

2) ปรับทักษะของครูเพื่อเอาเทคโนโลยีมาใช้ในปัจจุบันและในอนาคต เป็นการฝึกฝนสอนหนังสือผ่านจอโทรทัศน์หรือจอก้องคอมพิวเตอร์ คุณครูจะต้องสามารถเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกปัจจุบันเพื่อรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก ๆ เป็นการสอนเป็นการรับข้อมูล เป็นการเพิ่มเติมความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเด็กนักเรียน (ณัฐพล ทีปสุวรรณ, 2563) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ครูจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ สำนักรงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จะต้องพัฒนาครูในประเด็นนี้ตามนโยบายของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อย่างก้าวกระโดด จัดให้มีการทดสอบและอบรมครูให้สอดคล้องกับความรู้ยุคดิจิทัล เช่น ภาษาอังกฤษ และเรื่องเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ด้านการบริหารหลักสูตร

การเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการการเรียนรู้อย่างไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบ

การเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการดังนี้ (ภูษิมา ภิญญสินวัฒน์, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), <https://tdri.or.th>)

1. กระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหามาก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อสอนได้ครบถ้วน และไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควร และหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลยตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ ตัวอย่างของ มลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ได้กระชับหลักสูตรโดยเน้นเนื้อหาจำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารให้เข้าใจถึงหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป “หลักสูตรแกนกลางไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง” หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัย และเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่นๆ ตามความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหา นอกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้

2. เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ ดังตัวอย่างของมลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยแนะนำการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ได้แก่

* ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น)

* ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และ

* ชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ดังนั้นหากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลยโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัย ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถเปิดให้เอกชนและภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนร่วม

พัฒนา แลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยให้ทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต “ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคม ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็น “โค้ชหน้างาน” ให้แก่ครูต่อไป”

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็ก เพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์ และการประเมินซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้ “การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูมากขึ้น วิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโต อาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย”

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้ แต่ควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็ก มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์

โรคระบาดในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่เด็กจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย

การประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ

- (1) มีการเสริมศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน
- (2) มีการให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ๆ และ
- (3) มีการเปิดเวที (platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

การกำกับ ติดตาม และรายงานผลสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานสาธารณสุขที่ดูแลสถานศึกษา ควรมีการกำกับติดตาม ทบทวนการดำเนินงานให้สอดคล้องตามแนวปฏิบัติ สถานการณ์ และบริบทพื้นที่ อย่างต่อเนื่อง กรณีพบผู้มีอาการเสี่ยงหรือป่วย ต้องรีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที และรายงานต่อผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา แต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

สรุป

การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด – 19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษายุคใหม่ที่ทำให้โลก และผู้คนต้องปรับตัวรับความเป็นจริง และชีวิตใหม่วิถีใหม่ หรือนิวโนมอล ปรากฏการณ์ของ โควิด-19 ที่ทำให้ นักเรียน/นักศึกษา ไม่ได้ไปเรียนเมื่อเด็กเรียนรู้อยู่ที่บ้าน สถาบันการศึกษา ควรใช้ความตระหนักรู้ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นี้ สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป บุคลากรทางการศึกษาไม่ได้มีหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นผู้บริหารมีอาชีพ จึงต้องเน้นเสริมสร้างลักษณะ นิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่นการยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงานให้มีคุณภาพ เพราะว่าคุณภาพการสอนของบุคลากรทางการศึกษาย่อมส่งผลดีต่อนักเรียน และเยาวชนของชาติ

วิกฤต Covid-19 ครั้งนี้ เป็นโอกาสสำคัญในการจัดการศึกษาตามวิถี New Normal ที่เป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ กระชับหลักสูตรปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ครู ออกแบบ หน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสมรวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาเพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้ และทักษะ โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อรับผิชอบและควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็กมากกว่า การวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สิ่งที่สำคัญคือ การเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของ ครูและนักเรียน ในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของเรา ทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยชนะ มิตรพันธ์. (2563). **ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตใหม่รับ New Normal หลังวิกฤตโควิด-19**. สืบค้นเมื่อ 20
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น, วารสารศิลปะการจัดการ. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2563.
- ภูษิมา ภิญญินันท์, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565. <https://tdri.or.th>.
- มารุต พัฒผล. (2563). **การประเมินการเรียนรู้ใน New normal**. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2563). **New normal ทางการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันเพ็ญ พุทธานนท์. (2563). **New Normal การศึกษาไทยกับ 4 รูปแบบใหม่การเรียนรู้**. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565. จาก <https://www.thebangkokinsight.com>.
- ศิริเดช คำสุพรหม. (2563). **รีวิวหลักสูตรยุคโควิด-19**. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2563. จาก <https://www.salika.co/2020/05/05/review-mba-program-post-covid-era>.
- สุภาภรณ์ พรหมบุตร. (2563). **New normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง**. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2565. จาก <https://dsp.dip.go.th/th/category>.